

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KİTAPÇIĞI

İÇİNDEKİLER:

GİRİŞ	2
BÖLÜM 1: RİSK DEĞERLENDİRMESİ.....	3
RİSK DEĞERLENDİRMESİNİN AMAÇ VE GEREKLERİ.....	4
RİSK DEĞERLENDİRMESİ.....	7
BÖLÜM 2: KİŞİSEL KORUYUCU DONANIMLAR.....	13
KİŞİSEL KORUYUCU DONANIMLAR.....	14
BÖLÜM 3: GÜVENLİK VE SAĞLIK İŞARETLERİ.....	22
BÖLÜM 4: İLK YARDIM... ..	26
BÖLÜM 5: İLGİLİ MEVZUAT	32
BÖLÜM 6: OKULLARDA VE KURUMLARDA KULLANILACAK FORMLAR VE KONTROL LİSTELERİ.....	36

GİRİŞ

Okullarımızda zaman zaman, sağlıksız ve güvensiz durumlardan kaynaklanan çeşitli olaylar ve kayıplar yaşanabilmektedir. Kayıpları önlemek için risk alanlarını bilmek çok önemlidir. Çalışma ve yaşam alanlarına ilişkin Risk Envanteri oluşturmak ve Risklerin Değerlendirilmesi yoluyla ortamdaki riskler ve tehlikeleri izlemek mümkündür. Çeşitli üretim faaliyetlerinin yürütüldüğü işletmelere yönelik söylenen “Risk ve tehlikeler bilinince, önlenabilir veya uygun önlemlerle en aza indirgenebilir.” cümlesi çocuk ve gençlerimizin eğitim aldığı okullarımız için daha az geçerli değildir. Aksine büyüme ve ergenlik çağındaki öğrencilerin bulunduğu okul ortamları, sağlık ve güvenlikle ilgili tüm konularda daha çok özen gerektirmektedir.

Mesleki ve Teknik okullarda ise bu kavramlar özel öneme haizdir. Zira, mesleki ve yaygın eğitimde gençler mikro düzeyde üretimle tanıştırmakta ve gençler ilk üretimlerini bu okullarımızda gerçekleştirmektedirler. Elinizdeki bu rehber, iş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılması gerekenlerle ilgili olarak okullara yol göstermek ve iş sağlığı ve güvenliği kapsamında okullarda yürütülecek çeşitli çalışmalarda ihtiyaç duyulacak bilgi ve belgeleri sunmak üzere hazırlanmıştır.

BÖLÜM 1

RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Risk değerlendirmesinin amaç ve gerekleri

Risk değerlendirmesi çalışma ortamında var olan tehlike ve riskleri tanımlamak ve gerekli olan önleyici ve koruyucu tedbirleri geliştirmek için yapılan bir dizi çalışmalardır. Risk değerlendirmesi, hem muhtemel risklerin tanımlanması hem de bu risklerin ortadan kaldırılması veya en aza indirgenmesi için tedbirlerin alınması, belgelenmesi ve seçilen tedbirlerin gözden geçirilmesini kapsar. Risk değerlendirmesi, uygun önleyici tedbirlerin seçilmesi ve uygulanmasında da faydalı olur. Bu rehber içeriğinde verilen örnek risk değerlendirmeleri, çalışma koşullarını değerlendirme konusunda bağımsız uygulamalar geliştirilmesi için bir model niteliğindedir. Risk değerlendirmesini yapmak üzere pek çok metot bulunmaktadır.

Rehberin ilgili bölümünde verilen örneklerde, bu metotlardan birisi olan matris yöntemi ile risk değerlendirmesi yapılmıştır. Risk değerlendirmesinde kullanılan en basit ve yaygın yöntem kontrol listeleridir. Mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümüne hitap edebilecek şekilde oluşturulmaya çalışılan iş sağlığı ve güvenliği kontrol listeleri üçüncü bölümde verilmiştir. Verilen örnekler ve iş sağlığı ve güvenliği kontrol listelerini bir dizi talimatlar olarak değerlendirmek yerine bunlar, yardımcı kaynak olarak görülmelidir. Bu itibarla, her okul bu kontrol listelerine dayanarak kendi içerisindeki riskleri analiz edebilir. Ancak verilen kontrol listelerinin okula özel risk öğelerini tam olarak kapsamadığı konular varsa gerektiğinde kontrol listeleri amaca uygun şekilde sorular ilave edilerek genişletilip kullanılabilir. Unutulmamalıdır ki; idareciler, öğretmenler, diğer çalışanlar ve öğrencilerin her birinin okul içindeki sağlık ve güvenliği sağlamak yönünde ayrı görev ve sorumlulukları vardır. Amaç, bu görev ve sorumlulukların gereği olarak beklenmeyen ve

istenmeyen kaza ve olayları önlemeye yetecek ölçüde tedbirlerin bulunup bulunmadığını tespit etmek ve hangi konularda iyileştirmeler gerekiyorsa gerekli işlem ve tedbirleri buna göre uygulamaya koymaktır.

İş riskleri ne zaman tanımlanmalı ve değerlendirilmelidir?

1. Yeni bir iş yapılacaksa veya hiç risk değerlendirmesi yapılmamışsa, işin yapılacağı yerde,
2. Kullanılan teknoloji düzeyinde değişiklik olduğu zaman,
3. Mevzuat değişikliği olmuşsa veya yeni bir mevzuat yürürlüğe girmişse,
4. Kullanılan ekipmanla ilgili bir değişim söz konusu ise,
5. Yeni bir teknik kullanılacaksa,
6. Kullanılan cihazların veya tesislerin/alanların/binaların kullanım amacı değişmişse,
7. Yeni bir makina ve üretim aleti alınmışsa,
8. Yeni bir madde kullanılacaksa,
9. İş organizasyonunda veya iş akışında önemli değişikliklerin olması durumunda,
10. Kazalar, kazaya ramak kalmalar, işe bağlı sağlık sorunları ortaya çıktıktan hemen sonra ve çalışma şartlarını, faaliyetleri etkileyen durumlar ortaya çıkmışsa
11. Periyodik olarak risk değerlendirmesi yapılmalıdır.

Okulda iş riskleri kim tarafından tanımlanmalı ve değerlendirilmeli?

Mesleki ve Teknik Öğretim Kurumları/Okulları İş Sağlığı ve Güvenliği Politika Çerçevesinde tanımlanan kurullar tarafından tanımlanmalı ve değerlendirilmelidir. Bunun yanında iş riskleri ve önleme tedbirleri konusunda öğrenciler de eğitilmeli, risk duyarlılıkları artırılmalı ve güvenli davranışlar teşvik edilmelidir.

Okul ortamının ve çalışma koşullarının İş Sağlığı ve Güvenliği açısından değerlendirilmesi

(1) Okul idaresi ve öğretmenler, gerek öğrencilerin yaptıkları işten dolayı karşı karşıya kaldıkları tehlikeleri gerekse okul ortamında bulunan tehlike unsurlarını değerlendirerek, hangi sağlık ve güvenlik tedbirlerine ihtiyaç olduğunu tespit etmelidirler.

(2) Okul idaresi ve öğretmenler bu değerlendirmeyi işin tabiatına ve okul koşullarına bakarak yapmalıdırlar.

Tehlike kaynağı oluşturabilecek unsurlar aşağıda belirtilmiştir:

(i) Çalışma ortamlarına ilişkin olarak,

1. Çalışma tezgahı ve tezgahta yapılacak iş'e uygun olmayan tasarım ve teçhizat,
2. Fiziksel, kimyasal ve biyolojik etkiler,
3. Çalışılan malzeme, makine, ekipman, tesis ve bunların aktarılması/taşınması açısından tasarım, iş araçları seçimi, tüm bu araçların doğru kullanılmaması ve bakım/onarım yetersizliği,
4. İş ve üretim prosesleri tasarımı, iş akışı ve çalışma saatleri ve bunların topluca etkisi,
5. Talimatların, işaretlerin ve eğitimlerin yetersiz kalması ve/veya kişisel koruyucuların eksik olması,

(ii) Genel kullanım alanlarına ve okulun fiziksel yapılarına ilişkin olarak, 1. Standartların gözetilmediği tesisat, yapı, malzeme ve ekipmanlar, 2. Genel olarak kullanım alanlarının uygun planlanmaması, 3. Yetkisiz kullanımlar veya yetkisiz yapılan işler.

Kim konu hakkında bilgi verip yönlendirebilir ve kontrol mekanizması kimdir?

Rehber, iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarını yürütmek için ihtiyaç duyulabilecek temel bilgi ve belgeleri sunmak üzere tasarlanmıştır. Ayrıca İş Sağlığı ve Güvenliği Genel

Müdürlüğünün elektronik sayfasından (www.isggm.gov.tr) iş sağlığı ve güvenliği konusunda çeşitli bilgi ve belgelere ulaşılması mümkündür. Okullarda oluşturulacak sağlık ve güvenlik kurulları ise bu konudaki kontrol mekanizmasıdır. Rehberle birlikte okullarımıza sunulan iş sağlığı ve güvenliği politika çerçevesinde tanımlanan yapıların oluşturulması, kontrol listelerinin kullanılması, risk değerlendirmesinin yapılması, yapılan değerlendirmeler sonucunda ihtiyaç olan düzeltici faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ve form ve belgeler ile raporlamanın yapılması, yapılanların gözden geçirilmesi ve sürecin devamlılığının sağlanması ile genel anlamda iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemlerinin gerekleri de karşılanmış olacaktır.

RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Tehlike; zarar verme potansiyeline sahip herhangi bir şey. Tehlikeler insana, mala ve prosese etki edebilir; Kazalara ve hastalıklara, ürün kaybına, makine hasarlarına, vb. sebep olabilir.

Mesleki risk; bir tehlikeye maruziyet sonucu bir yaralanma ya da bir hastalığın meydana gelme olasılığının ve şiddetinin bileşkesine işaret eder.

Tehlike-Risk kavramı

TEHLİKE	RİSK
<p>Gürültü</p> 	<p>Sürekli olarak yüksek seviyede gürültülü işlerde çalışanların kalıcı işitme kaybına uğraması</p> <p>Not: Yüksek ses şiddeti düzeyi 85 dB(A)'nın üzerindedir.</p>
<p>Kanla Bulaşan Hastalıklar</p> 	<p>Kan nakli yoluyla hastalık bulaşması</p>
<p>Oksi-yanıcı gaz sistemi</p> 	<p>Koruyucusu olmayan bir oksi-yanıcı gaz sistemi ile çalışanın kazaya uğraması</p>
<p>Yüksekte çalışma</p> 	<p>Kişinin yüksekte düşmesi</p> <p>Malzeme düşmesi</p>

Risk değerlendirmesi nasıl yapılır?

Mesleki riskleri aşağıda gsterildiği gibi 5 basit adımla değerlendirilebilir.

1. Adım TEHLİKE ve RİSKLERİ TANI

TEHLİKELER	RİSKLER
Çalışma ortamının alan küçüklüğü	Ortamı tehlikeli durumlarda terk edememe, yaralanma ve ölüm ile sonuçlanabilir.
Tüplerin çalışma ortamına çok yakın olması	Tüplerin patlaması sonucunda yaralanma ve ölüm ile sonuçlanabilir.
Matkap tezgahının sabitlenmemesi	Matkapin devrilmesi sonucunda yaralanma ve ezilme ile sonuçlanabilir.
Tüplerin sabitlenmemesi	Tüplerin düşmesi sonucunda yaralanma ve ezilme meydana gelebilir.
Koruyucunun olmaması sonucu çalışanın elinin kesilmesi ile sonuçlanabilir.	Koruyucunun olmaması sonucu çalışanın elinin kesilmesi ile sonuçlanabilir.
Ortam gürültülü ve ortamda tehlikeli gaz bulunabilir.	Gürültü ve tehlikeli gazlar rahatsızlıklara yol açabilir.
Uygun KKD'ler kullanılmıyor.	Uygun KKD kullanılmaması kazalara ve çocukların iş hayatında KKD'nin önemini farketmemesine sebep olabilir.

2. Adım: RİSKLERİ DERECELENDİR (DEĞERLENDİR)

(5X5 Matris Yöntemi Kullanılarak)

RİSKLER	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DÜZEYİ	AÇIKLAMA
	Ortamı tehlikeli durumlarda terkedememe, yaralanma ve ölüm ile sonuçlanabilir	2	4	8
Tüplerin patlaması sonucunda yaralanma ve ölüm ile sonuçlanabilir.	2	5	10	DİKKATE DEĞER RISK
Matkabin devrilmesi sonucunda yaralanma ve ezilme ile sonuçlanabilir.	2	4	8	DİKKATE DEĞER RISK
Tüplerin düşmesi sonucunda yaralanma ve ezilme meydana gelebilir.	3	3	9	DİKKATE DEĞER RISK
Koruyucunun olmaması sonucu çalışanın elinin kesilmesi ile sonuçlanabilir.	5	4	20	KABUL EDİLEMEZ RISK
Gürültü ve tehlikeli gazlar rahatsızlıklara yol açabilir.	2	5	10	DİKKATE DEĞER RISK
Uygun KKD kullanılmaması kazalara ve çocukların iş hayatında KKDnin önemini farketmemesine sebep olabilir.	5	2	10	DİKKATE DEĞER RISK

3. Adım KONTROL TEDBİRLERİNE KARAR VER

Sıra	RİSKLER	Risk Düzeyi	KONTROL TEDBİRLERİ	Tamam. Tarihi	Sorumlu
1	Ortami tehlikeli durumlarda terk edememe, yaralanma ve ölüm ile sonuçlanabilir	8	Ortami en kullanılabılır hale getirilmesi, öğrencilere bol bol tatbikat yapmalı,	1 AY	İdari Yönetim
2	Tüplerin patlaması sonucunda yaralanma ve ölüm ile sonuçlanabilir.	10	Tüplerin atelyede uygun ortamlara konularak korunaklı hale getirilmesini sağlamak	3 Ay	İdari Yönetim
3	Matkapın devrilmesi sonucunda yaralanma ve ezilme ile sonuçlanabilir.	8	Matkapların sabitlenmesini sağlamak	1 ay	Atelye Öğretmenleri
4	Tüplerin düşmesi sonucunda yaralanma ve ezilme meydana gelebilir.	9	Tüplerin sabitlenmesini sağlamak	15 Gün	Teknik Servis
5	Koruyucunun olmaması sonucu çalışanın elinin kesilmesi ile sonuçlanabilir.	20	Şpiral el aletinin koruyucularının derhal takılması	Hemen	Atelye Öğretmenleri
6	Gürültü ve tehlikeli gazlar rahatsızlıklara yol açabilir.	10	İŞÇİLER tarafından gürültü ve gaz ölçümü gerçekleştirilecek. Değerler sınır değerlerin üzerinde ise gerekli tedbirler alınacak.	15 Gün	İdari Yönetim
7	Uygun KKD kullanılmaması kazalara ve çocukların iş hayatında KKD'nin önemini farketmemesine sebep olabilir.	10	Gerekli KKD ler tespit edilerek, KKD yönetmeliğine uygun KKD lerin temini ve kullanılması sağlanacak	1 AY	Atelye Öğretmenleri ve İdari Yönetim

4. ADIM: Kontrol Tedbirlerini Tamama

5. ADIM: İzle ve Tekrar Et

BÖLÜM 2

KİŞİSEL KORUYUCU DONANIMLAR

KİŞİSEL KORUYUCU DONANIMLAR

Kişisel koruyucu donanımlar işyeri tehlike analiz sonuçlarına göre, yapılan işe ve kullanan kişiye uygun olarak işletme tarafından kullanıma hazır bulundurulmalı; işyerinde kaza ve sağlık riskleri alınan teknik önlemlere rağmen istenilen düzeye indirilemiyorsa, alınan diğer önlemleri tamamlayıcı bir tedbir olarak işveren tarafından ücretsiz olarak sağlanmalı; kendisine verilen eğitim ve talimatlar doğrultusunda çalışan tarafından kullanılmalıdır.

Tüm kişisel koruyucu donanımlarda CE işareti bulunması yasal bir zorunluluktur. CE işareti, doğru kullanılan bir donanımın riske karşı tam koruma sağlayacağını ve “güvenli” olduğunu göstergesidir. CE işareti taşımayan

bir donanımın ihtiyaç duyduğunuz anda sizi koruyacağından emin olamazsınız.

Bilgilendirilme

İşletme tarafından çalışanların bilgilendirilmesi şunları içermelidir:

- Uygun şekilde kullanım,
- Temizlik ve bakım,
- Kurallara uygun depolama,
- Koruma sağlanan riskler ve düzeyleri,
- Hasarları tespit etme.

Bilgilendirme, üretici firmanın hazırladığı Türkçe kullanma kılavuzuna dayanır. Uygun şekilde kullanımı konusunda yapılacak bilgilendirme, uygulamalı eğitim şeklinde olmalıdır. Ayrıca çalışanlar için ulaşımı kolay yerlerde bulundurulmak üzere kullanım kılavuzuna dayanarak talimatlar hazırlanabilir. Elektrik, iyonize radyasyon, aşırı sıcak, aşırı soğuk, toz, çeşitli kimyasallar ya da yüksekten düşme gibi ölümcül veya kalıcı

sakatlıklara yol açacak tehnelere karşı kullanılacak kişisel koruyucu donanımların ek koruyucu özelliklerinin bulunması gerekmektedir.

KORUYUCU BARETLER

İnşaat işlerinde özellikle yıkma, kalıp sökme-çakma, iskele kurma, montaj, başka yere taşıma işlerinde veya iskele yakınında ve altındaki; çukur, kazı, kuyu vs. çalışmalarında,

toprak ve kayalık alanlardaki çalışmalarda, asansörlü, kaldıraçlı, vinçli vs. alanlarda, sabit işyerlerinde; taş kırma alanlarında, ocaklarda, patlatma çalışmalarında ve elektrik tesisatlarının yakınında baret kullanın. Elektriğin yalıtımı için ayrı özelliklere sahip baretler kullanılmalıdır.

İŞGÜVENLİĞİ AYAKKABISI

Yürüme güvenliği için zemin altı çalışmalarda, kaba ve derin inşaatlarda, ayrıca yol yapım çalışmalarında, iskele kurmada, yıkma sökme

(cephe) çalışmalarında, beton ve çıkma parçalarda kalıp sökme-çakma çalışmalarında ve depolama alanlarında iş güvenliği ayakkabısı kullanın. Çatı işlerinde, yürüme güvenliğini sağlayan topuklu ve tabanında çivi batmasını engelleyen çelik bulunan güvenlik ayakkabısı kullanın. İçine bir nesne girmesi veya saplanması hesaplanmamış, tutunma

özelliği olmayan güvenlik ayakkabılarını (çakma-sökme işlerinin olmadığı beton parçalarla çalışmada, sabit işyerlerinde, çekicilerin, vinçlerin olduğu yerlerde (inşaat alanları hariç), yıkma, değiştirme tesisat ve palet indirme işlerinde) kullanın. Sıcak malzeme üzerinde (Örn. Asfalt) çalışırken ısı yalıtımlı tabanı bulunan güvenlik ayakkabıları giyin. Kıvılcımın risk oluşturduğu alanlarda

vücutta bulunan statik elektriğin kıvılcım oluşturmasını önlemek için antistatik ayakkabılar, elektrik çarpması tehlikesi olan işlerde ise elektrik yönünden yalıtkan olan ayakkabılar kullanılır.

KORUYUCU GÖZLÜKLER VEYA YÜZ KORUYUCU SİPERLER

Gözün mekanik, radyasyonla ilgili, kimyasal veya termal etkilere karşı korunmasında (Örn. Makineyle temizlik ve beton püskürtme

işlerinde, asit ve çözeltilerle, taş kesme ve işleme, marangozluk ve zımparalama, oyma çalışmalarında ve sıvı püskürtme (katran püskürtme de dahil), cıvata oturtma ve sıcak malzemeyle çalışmalarda) kullanın.

KORUYUCU ELDIVEN

Ele ve cilde zarar veren mekanik, termal veya kimyasal tehlikelerin olduğu çalışmalarda (Örn. Ciltle teması engellenemeyen maddelerin hazırlanmasında veya mikroorganizmalarla temasta)

kullanın.

KORUYUCU GIYSI

Kimyasal ve mikrobiyolojik maddelerle çalışma esnasında (Örn. Kimyasal kirlenmenin olduğu alanlarda, bakım çalışmalarında (asbest, PCB, PAK, küfler, dışkılarla), çözücü maddelerle, atıksu teknik

bölümlerinde, püskürtmeyle kat atma çalışmaları (sağlığa zararlı veya zehirli maddeler) esnasında özel koruma

kiyafetleri kullanın. Yangına dayanıklı yapıların bazı bölümlerinde, sıcak malzemelerin yakınında ısı yalıtım folyoları kullanın. Koruyucu giysinin, her kullanımdan önce, kurallara uygun şekilde sağlamlığı kontrol edilmeli ve düzenli olarak temizlenmelidir.

KULAK KORUYUCU DONANIM

80 dB (A)'nin üzerinde gürültü bulunan işletmelerde çalışanların kullanımı için kulaklık hazır bulundurulmalı, 85 dB (A)'nin üzerinde gürültü bulunan işletmelerde ise çalışanların;

Kulak koruyucu tıkaçlar ya da Mañşonlu kulak koruyucu kullanmaları sağlanmalıdır. Kulaklıkların koruyuculuk düzeyi türünden ziyade gürültünün şiddetine ve türüne göre sesi ne kadar azalttığına bağlıdır. Kullanım rahatlığı ve hijyen yönünden ikisi arasında seçim yapılabilir. Çok yüksek gürültü maruziyetinin önlenmesinde kulak koruyucu tıkaçlar ve mañşonlu kulak koruyuculardan oluşan kombinasyonlar da kullanılabilir.

Kulak koruyucu donanımları, gürültülü ortama girmeden önce gürültüsüz ortamda takın ve gürültülü ortamdaki çıkımdan çıkarmayın. Kulak koruyucular tam oturacak şekilde doğru takıldıklarında, konuşma

seslerini duymayı tamamen engellemeyecek, ancak gürültüyü engelleyecektir. Kulak tıcağını, kulak kepeçesi yukarı doğru çekerek kulak yolunu düzleştirip takın. Tıkaç şeklinde kulak koruyucu kullanılıyorsa, aksi halde sağlık sorunlarına yol açabileceği için, temizliğine dikkat edin, başkalarına kullandırmayın, başkalarının tıkaçlarını kullanmayın. Yıkatabilir tıkaçları ılık sabunlu suda yıkayın. Tek kullanımlık olanları tekrar kullanmayın.

SOLUNUMU KORUMA

Tehlikeli maddelerin, radyoaktif maddelerin, mikroorganizmaların ve enzimlerin gaz, buhar ve toz halinde havayla taşınması durumunda solunumun korunması gerekir.

Ozelliklerine göre solunum cihazları:

- Filtreli solunum koruyucular
- Temiz hava beslemeli solunum cihazları,
- Çevredeki havadan bağımsız çalışan izole edici solunum cihazlarıdır.

REFLEKTİF GIYSI

Çalışanların zamanında fark edilebilmeleri için gerekiyorsa reflektif (yansıtıcı) giysi verilmelidir. Yansıtıcı şerit bulunan koruyucu giysilerde, görünürlüğü sağlayan bu şeritler kapatılmamalı, kesilmemeli, katlanmamalıdır.

OLUMSUZ ATMOSFERİK ŞARTLARDAN KORUYUCU GIYSİLER

Yağış, kar, güneş gibi olumsuz atmosferik şartlara karşı korunmak için koruyucu giysiler giyilmesi tavsiye edilir. Bu tavsiye iklimsel koruyucu giysiler için de geçerlidir. İnşaat çalışmalarında havanın etkisiyle oluşan sağlık tehlikeleri hesaba katılmalıdır:

- Yağıştan dolayı kıyafetin ıslanması veya
- Soğuktan, rüzgardan ve ıslak zeminden dolayı vücudunuzun üşmesi durumlarında koruyucu elbiseler giyin.

DÜŞMEYE KARŞI KORUYUCU DONANIMLAR

Düşmeye karşı önlemler (kenar koruma, korkuluklar) teknik sebeplerden ötürü mümkün değilse ve tutma tertibatları (yakalama, çatı üstü yakalama, tutma ağı) yapılan işe uymuyorsa yüksekte düşmeye karşı kişisel koruyucu donanım kullanılmalıdır. Bu donanımlar hayati

önem taşımaktadır. Düşme riskinin olduğu ve 2 metreden yüksekte yapılan işlerde, paraşüt tipi emniyet kemeri kullanılmalıdır. Bel tipi kemerler, çalışmak için esneklik ve alan imkanı sağlayabilir ancak düşmeye karşı koruyucu amaçla kullanılmazlar. Aşağıdaki durumlarda da yüksekten düşmeye karşı kişisel koruyucu donanımlar kullanılabilir:

- Çalışma alanı dar olan yerlerde,
- Düz çatı kenarlarında,
- Çukur kenarlarında,
- Demir direklerde,
- Montaj işlerinde,
- Tırmanma tertibatlarıyla yapılan işlerde (tırmanma merdiveni, tırmanma demirleri).

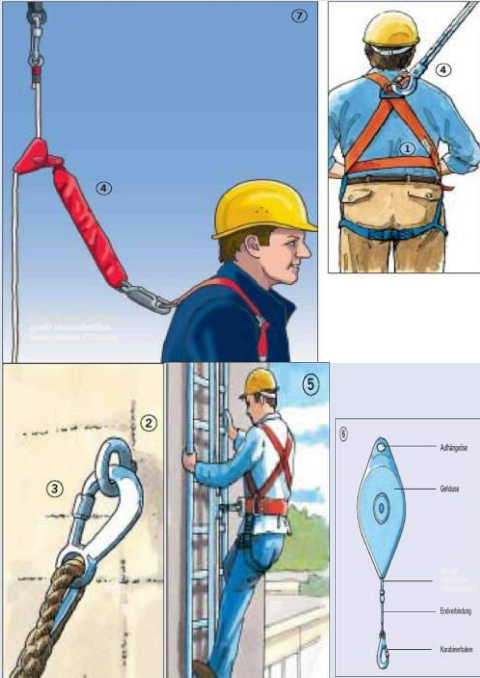
Dikkat edilmesi gereken noktalar:

- Sadece CE işaretli donanımlar kullanılmalıdır.
- EG (1) (Tutma veya yakalama kemeri, bağlantı materyalleri [ip / şeritler],Düşme yastıkları, yükseklik güvenlik materyalleri (6), kumandalı tutma düzeneği (5) (7)

kullanılmalıdır.

- Yüksekten düşmeye karşı kişisel koruyucu donanımlar her kullanımdan önce gözle kontrol edilmelidir.
- Talep üzerine yetkili (uzman) kişi tarafından donanım kontrolü yapılır. Bununla birlikte yılda en az bir kez genel kontrol yapılmalıdır.
- Yüksekten düşmeye karşı kullanılan kişisel koruyucu donanımlar, mümkün olduğunca vücudun üst bölümüne bağlanmalıdır.

Yüksekten düşmeye karşı kişisel koruyucu donanımları sadece kişiyi taşıyabilecek sağlamlıkta yerlere tutturun veya sabitleyin. (2)

- Düzenekler 10 kN çekme gücüne sahip olmalıdır.
- Sorumlu kişi düzeneğin sabitleneceği yeri belirlemeli ve düşmeye karşı kişisel koruyucu donanımın kullanılmasını sağlamalıdır.
- Kazara açılmaları önlemek için sadece kilitli kancalar kullanılır. (3)

- Düşme tehlikesi varsa asma kemer kullanılır.
  - Tutma kemeri sadece çalışanların tutunması veya kaymaya karşı sabitlemesi için kullanılır.
- Tırmanma korunma düzenekleri sadece asma kemerinin ön kancasını takarak kullanılır. (5)
- Kayma ve düşmeye (5) (7) karşı tedbirlerin uygulanmak zorunda olduğu durumlarda, enerji emme fonksiyonu olan asma sistemleri veya düşme yastıkları kullanılır. (6)
  - Bağlantı materyallerinin (ip, şerit) (4) kullanım esnasında gergin tutularak (4), uzunluk ayarlama mekanizması sayesinde ipin direncinin azalmasına engel olunmalıdır. Yükseklik emniyet düzenekleri (6) bağlantı iplerini otomatik olarak gerer.
  - Bağlantı materyali (ipi, şeridi) keskin kenarlar üzerinde zorlanmamalı, düğümlememeli ve uzatmak için ek yapılmamalıdır.
  - Düşmeye karşı kişisel koruyucu donanımlar, zarar verebilecek etkilerden (Örn. Yağ, asit, çözelti, temizlik maddeleri, kıvılcım, 60°C'nin üzerinde) korunmalı ve kuru olarak muhafaza edilmelidir.
  - Hasar görmüş veya düşme sonucu direnci azalmış kişisel koruyucu donanımlar tekrar kullanılmamalıdır. Yetkili bir kişi kontrol edip kullanma izni verene kadar bu düzenekler tekrar kullanılamaz.
  - Sorumlu kişi çalışanların kurtarılmasına yönelik uygun tedbirleri (Örn. Kurtarma sepetleri, çekme halatları, kurtarma planı) tespit etmek durumundadır. Kemerde asılı kalmak da sağlık riski doğuracağı için, asılı kalan kişinin en kısa sürede (en geç 10-15 dakika içinde) kurtarılması gerekir.
  - Kişisel koruyucu donanımların doğru ve güvenli kullanımı ve kurtarmanın nasıl yürütüleceği uygulama yapılarak öğrenilmelidir.

BÖLÜM 3

GÜVENLİK VE SAĞLIK

İŞARETLERİ

Yasak işareti : Tehlikeye neden olacak veya tehlikeye maruz bırakacak bir davranışı yasaklayan işaret

Uyarı işareti : Bir tehlikeye neden olabilecek veya zarar verecek durum hakkında uyarıda bulunan işaret

Emredici işaret : Uyulması zorunlu bir davranışı belirleyen işaret

Acil çıkış ve ilkyardım işaretleri : Acil çıkış yolları, ilkyardım veya kurtarma ile ilgili bilgi veren işaretler

Yangın İşaretleri Yangınla mücadele ekipmanının yerini bildirir.

Engeller, Tehlikeli Yerler Ve Trafik

Yollarını Belirlemek İçin Kullanılan İşaretler: Engellere çarpma, düşme ya da nesnelerin düşme tehlikesinin bulunduğu yerler, sürekli trafiğin olduğu yollar, Çalışma yerlerinin kullanım biçimi ve ekipmanlar için kullanılan işaretlerdir.

Bilgilendirme işareti: Yukarıda belirtilenler dışında bilgi veren diğer işaretler

El işareti: Çalışanlar için tehlikeli olabilecek manevra yapan operatörü yönlendirmek için, ellerin ve/veya kolların önceden anlamları belirlenmiş hareket ve pozisyonlar

Işıklı işaret: Saydam veya yarı saydam malzemeden yapılmış, içeriden veya arkadan aydınlatılarak ışıklı bir yüzey görünümü verilmiş işaret düzeneği

Sesli sinyal: İnsan sesi yada yapay insan sesi kullanmaksızın, özel amaçla yapılmış bir düzeneğin çıkardığı ve yaydığı, belirli bir anlama gelen kodlanmış ses

Sözlü iletişim: İnsan sesi veya yapay insan sesi ile iletilen, önceden anlamı belirlenmiş sözlü mesaj

Operatör: İşareti izleyerek araç ve gereci kullanan kişi

İşaretçi: İşareti veren kişi

**TEHLİKELİ MADDE VE MÜSTAHZARLARIN
ETİKETLENMESİNDE KULLANILACAK TEHLİKE
SEMBOLE VE İŞARETLERİ**

Tehlike ve Uyarı İşaretleri	A 	B 	C
Tehlike Özellikleri / Kullanım alanı	Ambalaj ve saklama kapları	İş yeri sahası	Taşıma
Çok zehirli, zehirli			
Sağlığa zararlı			
Tahriş edici			
Aşındırıcı, tahriş edici			
Patlama tehlikesi			
Kolay tutuşan			
Kolay alev alan			

BÖLÜM 4

İLK YARDIM

İlk yardım;

Herhangi bir kaza ya da yaşamı tehlikeye düşüren bir durumda, sağlık görevlilerinin tıbbi yardımını sağlanıncaya kadar; hayatın kurtarılması, durumun daha kötüye gitmesini önlemek amacıyla olay yerinde, tıbbi araç gereç aranmaksızın mevcut araç, gereçle yapılan **İLAÇSIZ** uygulamalardır.

(T.C. Sağlık Bakanlığı'nın 22/05/2002 tarih ve 24762 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ilk yardım Yönetmeliği'ne göre)

Acil tedavi;

Acil tedavi ünitelerinde, hasta/yaralılara doktor ve sağlık personeli tarafından yapılan tıbbi müdahalelerdir.

İlk yardımcı;

İlk yardım tanımında belirtilen amaç doğrultusunda, hasta veya yaralıya tıbbi araç gereç aranmaksızın, mevcut araç ve gereçlerle, sağlık ekibi gelinceye kadar, ilaçsız uygulamaları yapan, konuyla ilgili eğitim sonunda ilk yardımcı sertifikası almış kişilerdir.

İlk yardımın öncelikli amaçları;

- Hayati tehlikeyi ortadan kaldırmak,
- Yaşamsal fonksiyonların sürdürülmesini sağlamak,
- Hasta/yaralının durumunun kötüleşmesini önlemek,
- İyileşmeyi kolaylaştırmak

İlk yardımın temel uygulamaları;

İlkyardım temel uygulamaları; **Koruma**, **Bildirme**, **Kurtarma (KBK)** olarak ifade edilir.

Koruma:

Kaza sonuçlarının ağırlaşmasını önlemek için olay yerinin değerlendirilmesini kapsar. En önemli işlem olay yerinde

oluşabilecek tehlikeleri belirleyerek güvenli bir çevre oluşturmaktır.

Bildirme:

Olay / kaza mümkün olduğu kadar hızlı bir şekilde telefon veya diğer kişiler aracılığı ile gerekli yardım kuruluşlarına bildirilmelidir. Türkiye'de ilk yardım gerektiren her durumda telefon iletişimleri, 112 acil telefon numarası üzerinden gerçekleştirilir.

Kurtarma (Müdahale):

Olay yerinde hasta / yaralılara müdahale **hızlı** ancak sakın ve **bilinçli** bir şekilde yapılmalıdır.

112'nin aranması sırasında dikkat edilecekler;

- Sakin olunmalı ya da sakın olan bir kişinin araması sağlanmalıdır.
- 112 merkezi tarafından sorulan sorulara net bir şekilde cevap verilmelidir;
- Kesin yer ve adres bilgileri verilirken, olayın olduğu yere yakın bir caddenin ya da çok bilinen bir yerin adı verilmelidir,
- Kimin, hangi numaradan aradığı bildirilmelidir,
- Hasta/yaralı(lar)ın adı ve olayın tanımı yapılmalıdır,
- Hasta/yaralı sayısı ve durumu bildirilmelidir,
- Eğer herhangi bir ilk yardım uygulaması yapıldıysa nasıl bir yardım verildiği belirtilmelidir,
- 112 hattında bilgi alan kişi, gerekli olan tüm bilgileri aldığını söyleyinceye kadar telefon kapatılmamalıdır.

İlk yardımcının müdahale ile ilgili yapması gerekenler;

- H /Y' ların durumunu değerlendirmek (AB) ve öncelikli müdahale edilecekleri belirlemek,
- H /Y' ların korku ve endişelerini gidermek,
- H /Y' ya müdahalede yardımcı olacak kişileri organize etmek,

- H/Y' nin durumunun ağırlaşmasını önlemek için kendi kişisel olanakları ile gerekli müdahalelerde bulunmak,
- Kırıklara yerinde müdahale etmek,
- Hasta/yaralıyı sıcak tutmak,
- Hasta/yaralının yarasını görmesine izin vermemek,
- Hasta/yaralıyı hareket ettirmeden müdahale yapmak,
- Hasta/yaralının en uygun yöntemlerle en yakın sağlık kuruluşuna sevkini sağlamak (112)(Ancak, ağır hasta/yaralı bir kişi hayati tehlikede olmadığı sürece asla yerinden kıpırdatılmamalıdır.)

İlk yardımcının özellikleri;

Olay yeri genellikle insanların telaşlı ve heyecanlı oldukları ortamlardır. Bu durumda ilk yardımcı sakin ve kararlı bir şekilde olayın sorumluluğunu alarak gerekli müdahaleleri doğru olarak yapmalıdır. Bunun için bir ilk yardımcıda aşağıdaki özelliklerin olması gerekmektedir:

- ◆ İnsan vücudu ile ilgili temel bilgilere sahip olmak,
- ◆ Önce kendi can güvenliğini korumak,
- ◆ Çevredeki kişileri organize edebilmek ve onlardan yararlanabilmek,
- ◆ Sakin, kendine güvenli ve pratik olmak,
- ◆ Eldeki olanakları değerlendirebilmek,
- ◆ İyi bir iletişim becerisine sahip olmak.
- ◆ Olayı anında ve doğru olarak haber vermek (112'yi aramak),

Hayat kurtarma zinciri;

Hayat kurtarma zinciri 4 halkadan oluşur. Son iki halka ileri yaşam desteğine aittir ve ilk yardımcının görevi değildir.

1.Halka - Sağlık kuruluşuna haber verme (ilk yardımcı)

2.Halka - Olay yerinde yapılan Temel Yaşam Desteği (ilk yardımcı)

3.Halka - Ambulans ekiplerince yapılan müdahaleler

4.Halka - Hastane acil servisleridir

İlk yardımın ABC' si;

Bilinç kontrol edilmeli, bilinç kapalı ise aşağıdakiler hızla değerlendirilmelidir:

Airway: Hava yolu açıklığının değerlendirilmesi

Breathing: Solunumun değerlendirilmesi (Bak-Dinle-Hisset)

Compression: Dolaşımın değerlendirilmesi

European Resuscitation Council Guidelines for Resuscitation 2005'e göre;

Erişkinler için oluşturulan yaşam zinciri;

- Aciliyetin fark edilmesi,
- Acil tıp hizmetlerinin(112) haberdar edilmesi,
- Hemen temel yaşam desteğine başlanması,
- K/H nin hemen defibrile edilmesi ve hemen ileri yaşam desteğinin uygulanmasıdır.

Bebek ve çocuklar için oluşturulan yaşam zincirinde;

- Kalp ve solunum durmasına yol açabilecek koşulların önlenmesi,

- Hemen TYD ne başlanması,
- Hemen acil tıp hizmetlerinin (112) haberdar edilmesi
- Hemen ileri yaşam desteğinin uygulanması yer almaktadır.

BÖLÜM 5

İLGİLİ MEVZUAT

-6331 İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun;

1. maddesi; Bu Kanun; kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır,

2. maddesi; İşveren: : Çalışan istihdam eden gerçek veya tüzel kişi yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşları,

3. Maddesi; işverenin yükümlülüklerini,

4. maddesi; İşverenin yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde göz önünde bulundurması gereken ilkeleri, belirtmektedir.

-1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu.

-3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu,

-4904 sayılı İŞKUR Kanunu,

-4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu,

-4857 sayılı İş Kanunu,

-Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği,

-İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, -"MEB Orta Öğretim Kurumları Yönetmeliği". -Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği,

-Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği,

-Risk değerlendirme esasları kitabı Çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumlulukları düzenleyen 4857 sayılı İş Kanunu ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği kanunu ile bu Kanunlar kapsamındaki yönetmelik ve tüzükler yasal dayanağı teşkil eder. Bunlardan;

-Hijyen Eğitimi Yönetmeliği,

-Asbestle Çalışmalarda Sağlık Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik,

- Asbest Sökümü İle İlgili Eğitim Programlarına İlişkin Tebliğ,
- Askerî İşyerleri İle Yurt Güvenliği İçin Gerekli Maddeler Üretilen İşyerlerinin Denetimi, Teftişi Ve Bu İşyerlerinde İşin Durdurulması Hakkında Yönetmelik,
- Balıkçı Gemilerinde Yapılan Çalışmalarda Sağlık Ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik,
- Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik,
- Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik,
- Çalışanların İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik,
- Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik,
- Çalışanların Titreşimle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik,
- Çok Tehlikeli İşlerde Görevlendirilebilecek (C) Sınıfı İş Güvenliği Uzmanları Hakkında Tebliğ,
- Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Sağlık Ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik,
- Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği,
- Gebe Veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları Ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik,
- Geçici Veya Belirli Süreli İşlerde İş Sağlığı Ve Güvenliği Hakkında Yönetmelik,
- İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık Ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği,
- İş Sağlığı Ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği, -İş Sağlığı Ve Güvenliği İle İlgili Çalışan Temsilcisinin Nitelikleri Ve Seçilme Usul Ve Esaslarına İlişkin Tebliğ,
- İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği,
- İş Hijyeni Ölçüm, Test Ve Analizi Yapan Laboratuvarlar Hakkında Yönetmelik,

- İş Sağlığı Ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik, -
- İşyeri Bina Ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık Ve Güvenlik
- Önlemlerine İlişkin Yönetmelik,
- İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki,
- Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik,
- İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik,
- İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Dair Yönetmelik,
- İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve
- Eğitimleri Hakkında Yönetmelik,
- Kadın Çalışanların Gece Postalarında Çalıştırılma
- Koşulları Hakkında Yönetmelik,
- Kanserojen Veya Mutajen Maddelerle Çalışmalarda
- Sağlık Ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik,
- Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık Ve Güvenlik
- Önlemleri Hakkında Yönetmelik,
- Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması
- Hakkında Yönetmelik,
- Maden İşyerlerinde İş Sağlığı Ve Güvenliği Yönetmeliği,

Okullarda bu sorumluluk MEB adına okul idaresi ve öğretmenlerdedir.

BÖLÜM 6
OKULLARDA VE
KURUMLARDA
KULLANILACAK FORMLAR VE
KONTROL LİSTELERİ

1. EĞİTİM PLANI FORMU
2. GENEL TEMİZLİK FORMU
3. İSG UYGUNSUZLUK FORMU ALT RAPOR
4. İSG UYGUNSUZLUK FORMU ÜST RAPOR
5. KAZA ARAŞTIRMA FORMU
6. KAZAZEDE İFADE TUTUNAĞI
7. KKD TESLİM TUTUNAĞI
8. RAMAK KALA FORMU
9. YÜKSEKTE ÇALIŞMA İZİN FORMU
10. ASANSÖR KONTROL FORMU
11. OTOMATİK KAPI KONTROL FORMU
12. ATÖLYE CİHAZLARI KONTROL FORMU
13. İÇME SUYU HİDROFORLARI KONTROL FORMU
14. JENERATÖR PERİYODİK KONTROL FORMU
15. KLİMA SANTRALİ PERİYODİK KONTROL FORMU
16. TRAFO PERİYODİK KONTROL FORMU
17. GAZ DEDEKTÖRLERİ KONTROL FORMU
18. SU SEBİSİ KONTROL FORMU
19. MUTFAK KONTROL FORMU
20. WC KONTROL FORMU
21. YANGIN DOLAPLARI KONTROL FORMU
22. YANGIN SÖNDÜRME CİHAZLARI KONTROL FORMU
23. YANGIN İHBAR SANTRALİ KONTROL FORMU
24. YEMEKHANE KONTROL FORMU

25. ASANSÖR PERİYODİK KONTROL TALİMATI
26. İÇME SUYU HİDROFORLARI KONTROL TALİMATI
27. ATÖLYE CİHAZLARI KONTROL TALİMATI
28. JENERATÖR PERİYODİK KONTROL TALİMATI
29. KLİMA SANTRALİ PERİYODİK KONTROL TALİMATI
30. TRAFİKO PERİYODİK KONTROL TALİMATI
31. YANGIN DOLAĞLARI KONTROL TALİMATI
32. YANGIN SÖNDÜRME CİHAZLARI KONTROL TALİMATI
33. YANGIN İHBAR SANTRALİ KONTROL TALİMATI

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONTROL LİSTELERİ

Bu kontrol listeleri sağlık ve güvenliği artırmaya ihtiyaç duyan her kademedeki eğitim kurumlarımız ile mesleki ve teknik eğitim kurumları/okulları yöneticileri, öğretmenleri ve teknik/idari diğer personel için yardımcı dokümandır. Bu listelerin, gerek çalışanlar tarafından rehber içerisinde yer alan İş Sağlığı ve Güvenliği Çerçevesinde kendi organizasyon yapısı içerisinde uygulanması, gerekse eğitim amaçlı öğrencilerle paylaşılması yoluyla geliştirilmesi mümkündür. Sağlıklı ve güvenli bir ortamın sağlanması amacıyla, kanun koyucular işverenler için risk değerlendirmesini zorunlu kılmışlardır. Risk değerlendirmesinin zorunlu olması, proaktif yaklaşımın benimsenmesi ile tehlikelerin gözden geçirilerek risklerin öngörülmesi, böylece oluşabilecek kaza ve kayıpların önüne geçilmesi içindir. Risk değerlendirmesi zorunluluğunun işverende olması ise, faaliyetlerin nerede, ne koşullarda ve nasıl sürdürüldüğünü işverenin belirlemesi ile bağlantılıdır. Bu anlamda gerek sorumlulukların ifası gerekse okul ortamlarının daha sağlıklı ve güvenilir hale getirilmesi

açısından okul bahçesinden üretim atölyesine, kantininden idari binalarına kadar tüm alanların gözden geçirilmesi için bu kontrol listelerinin gereğince kullanılması ve hatta tedbir gerektiren farklı konular varsa ek sorularla geliştirilerek kullanılması tavsiye edilir. Ayrıca, kontrol listelerine yasal gereklerin yerine getirilmesini kolaylaştıran bir araç olarak da bakılmalıdır. Mesleki ve teknik okullardaki bazı programları genel seviyede mümkün olduğunca kapsamına özen gösterilerek hazırlanan bu Kontrol Listeleri için herhangi bir ön teorik bilgi öngörülmemiştir. Atölye öğretmenlerinin daha önceden hemen hemen her atölye için hazırladıkları risk değerlendirmesi çalışmaları ışığında ve atölyelerde yerinde incelemeler yaparak, çalışmalar üzerinde gerekli görülen ekleme ve düzeltmeler gerçekleştirmelidir. Yukarıda belirtilenlere ek olarak öğretmenlerimizin isteğiyle; bahçe ve spor salonunda tehlikeler-riskler ve kontrol tedbirleri; seçilen bir sınıfta da tehlike ve riskler belirlenerek yapılacak detaylı bir risk değerlendirmesine ışık tutacak dokümanlar oluşturulmalıdır. Yapılan tüm çalışmalar öğretmenlerinin ve okul idaresinin katılımlarıyla gerçekleşen bir toplantıda İSG Uzmanı tarafından sunum yöntemiyle katılımcılara aktarılmalı. Kontrol listelerinde tehlike ve problemler çeşitli konu başlıkları altında listelenmiştir. Olası her tehlike veya probleme karşılık gelen soruların evet, hayır veya gerekli değil şeklinde cevaplanması istenmektedir. Eğer sorulan sorular okul veya kontrolün yapıldığı okul birimi için geçerli değilse yani uygulanamıyorsa gerekli değil seçeneği seçilecektir. Soruların EVET olarak yanıtlanması durumunda var olan tedbirlerin yeterli olduğu anlaşılmalıdır. HAYIR olarak cevaplanan sorular tedbir alınması gereken konuları ifade edecektir. Kontrol listesinde hayır olarak işaretlenen soruların alınacak tedbirler okul idaresi tarafından öncelik ve olasılık derecesine göre derhal alınmalıdır.

KONTROL LİSTELERİ TABLOSU

KL-01	OKUL ORTAK KULLANIM ALANLARI
KL-02	ACİL PLAN
KL-03	OKUL BAHÇELERİ
KL-04	KANTİN VE KAFETERYA
KL-05	GENEL TEMİZLİK
KL-06	SINIFLAR
KL-07	KORİDORLAR
KL-08	TOPLANTI SALONU
KL-09	MÜZİK ODASI
KL-10	SANAT ODASI
KL-11	ISLAK HACİMLER(WC VE DUŞLAR)
KL-12	SPOR SALONLARI
KL-13	YÜZME HAVUZU
KL-14	KAZAN DAİRELERİ
KL-15	OKUL DIŞI AKTİVİTELER
KL-16	OKUL ARAÇLARI VE SERVİSLER
KL-17	LABORATUARLAR
KL-18	ERGONOMİ-BEDENSEL İŞLER
KL-19	ERGONOMİ-BÜRO İŞERİ
KL-20	AYDINLATMA
KL-21	TEHLİKELİ YÜZEYLERE SAHİP NESNE VE AKSAMLAR
KL-22	KONTROLSÜZ HAREKETE GEÇEBİLECEK NESNELER
KL-23	SOĞUK/SICAK MADDE VEYA ARAÇLARLA TEMAS
KL-24	İÇ İKLİM KOŞULLARI
KL-25	YÜKSEKTE ÇALIŞMA
KL-26	ELEKTRİKLİ TESİSAT VE EKİPMANLAR
KL-27	EKRANLI ARAÇLAR VE BİLGİSAYARLAR
KL-28	BASINÇLI KAPLAR VE TESİSATLAR
KL-29	BASINÇLI GAZ TÜPLERİ
KL-30	YANGIN VE PATLAMA

KL-31	GÜRÜLTÜ VE TİTREŞİM
KL-32	KİMYASAL GÜVENLİK
KL-33	KİMYASAL ATIKLAR
KL-34	EL ALETLERİ VE EKİPMALARI
KL-35	ATÖLYELER
KL-36	TAŞLAMA TAŞI
KL-37	KAYNAK-KESİM KAPLAMA
KL-38	VİNÇLER VE KALDIRMA MAKİNALARI
KL-39	İŞ İSTASYONU VEYA TEZGAHI
KL-40	MAKİNALARIN HAREKETLİ PARÇALARI

Problem maddeleri öncelik sırasına konurken ve tedbirler alınırken aşağıdaki kriterler göz önüne alınmalıdır:

- Riskin bertaraf edilmesi riskin azaltılmasından önceliklidir.
- Toplu önlemler bireysel önlemlerden önce gelir.
- Büyük risk küçük riske göre önceliklidir.
- Küçük bütçeyle iyi bir sonuca ulaşmak, büyük bütçeyle değersiz bir sonuca ulaşmaya tercih edilir. Problemlerle sistematik bir şekilde uğraşarak, okul veya çalışma ortamında sağlık ve güvenlik kurallarınızı iyileştirme yönünde bu çabaların sonuç vermesiyle iş sağlığı ve güvenliğinde aşama kaydettiğinizi görebilirsiniz.

1. Makine güvenliği
2. Elektrik tesisatı güvenliği
3. Fiziksel alanlara karşı güvenlik
4. Kimyasal alanlara karşı güvenlik
5. Yangın ve patlamaya karşı güvenlik
6. Çalışma düzeni (atölye, sınıf, laboratuvar içi yerleşim)
7. İşin organizasyonu ve yönetimi
8. Kişisel koruyucu donanımlar
9. Alet ve teçhizat
10. Ölçüm ve testler v.b. gibi konularda ayrı ayrı değerlendirilmelerin yapılması gerekir.

Periyodik olarak;

- 1.OSGK Aylık toplantılarını yapmış mı?
- 2.OSGK Yıllık toplantılarını yapmış mı?
3. Mevcut eğitim öğretim yılı kaza kayıt sistemi incelenmiş mi?
4. Bir sonraki öğretim yılı öğrencilerin kullanacakları KKD ler belirlenmiş mi?
5. Okulun fiziksel yapısı iş güvenliği açısından gözden geçirilmiş mi?
6. Okula yeni gelen öğretmenlerine İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimi verilmiş mi?
7. Her eğitim öğretim yılı sonunda öğretmenler istatistiksel analiz yaparak OSGK ya verdi mi?
8. OSGK sağlık ve güvenlik ile ilgili eğitim ve seminer düzenledi mi?
9. Okul satın alma komisyonlarında OSGK üyesi görevli mi?
10. Sağlık ve güvenlik ile ilgili Resim ve afişlerden istifade edildi mi?
11. Acil çıkışlar belirlendi mi?
12. İlk yardım personelinin ismi panolara asıldı mı?
13. Öğrencilere ve öğretmenlere ait kan grubu listesi var mı?
14. İş kıyafetleri ve baretlerde kan grupları yazılmış mı?
15. E-okul da kan grupları sınıf öğretmenleri tarafından işlenmiş mi?
16. Okul saatleri dışında okulun kullanımının nasıl olacağı belirlenmiş mi?
17. Bina içi ve dışı elektrik, su ve gaz işleri takip ediliyor mu?
18. Okulda kullanılan alet ve teçhizat TSE Standardına uygun mu?
19. OSGK gerekli testleri yaptırmış mı?
20. Büro çalışmaları meslek hastalığı açısından bilgilendirilmiş mi?
21. Merdivenler kontrol ediliyor mu?

22. Okul içinde bulunan yükleniciler OSGK ile koordineli çalışıyor mu? Sorularına da sürekli cevap aranmalı.

Ayrıca idarecilerimize aşağıdaki faaliyetleri gerçekleştirmesi kanuni zorunluluk olarak karşımıza çıkıyor.

- 1- Çalışan temsilcisi seçimi,
- 2- Risk değerlendirme ekibi kurulması,
- 3- Acil durum ekibi oluşturulması,
- 4- İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu oluşturulması,
- 5- İş Sağlığı ve Güvenliği onaylı defterin tutulması,
- 6- Organizasyon yapısının oluşturulması,
- 7- Görev yetki ve sorumlulukların belirlenmesi,
- 8- Çalışan personelin genel sağlık muayenesinden geçirilmesi,
- 9- Makine talimatlarının hazırlanması,
- 10- Makine operasyon noktaları ve koruyucularının gözden geçirilmesi,
- 11- Makine yerleşimlerinin gözden geçirilmesi,
- 12- Kişisel Koruyucu Donanımların belirlenmesi,
- 13- İş Sağlığı ve Güvenliği uyum levhalarının belirlenmesi,
- 14- İş Sağlığı ve Güvenliği afişleri belirlenmesi,
- 15- İş Sağlığı ve Güvenliği talimatlarının oluşturulması, 16- Etiketleme ve işaretleme yapılması,
- 17- Acil toplanma yerleri ve yönlendirme işaretlerinin belirlenmesi,
- 18- Disiplin Kurulu oluşturulması,
- 19- Yangın sistemlerinin kontrol edilmesi,
- 20- Operatör belgelerinin kontrol edilmesi,
- 21- Alarm ve tahliye tatbikatlarının yapılması,
- 22- Kullanılan tehlikeli kimyasalların analizi ve MSDS(Kimyasal Madde Güvenlik Veri Karnesi)'lerin hazırlanması
- 23- Dış alan ve çevre düzenlemelerinin incelenmesi,
- 24- Tehlikeli ve tehlikesiz atık alanlarının oluşturulması,
- 25- Basınçlı tüp alanlarının belirlenmesi,
- 26- Trafik işaret ve yön levhalarının asılması,

- 27- Duyuru ve iletişim panolarının aktif kullanılması,
28- Çalışma alanlarının duvar ve zeminlerinin kontrol edilmesi.

**'KARACAOĞLAN DER Kİ; SÖZÜN BİLMİŞİ,
TEDBİRLE GÖRÜLÜR DÜNYANIN İŞİ.'**

